

Ziordia

Aurkibidea

Udalerria: Ziordia

Sarrera

Ziordia Sakanako eskualdeko udalerria da, Burunda bailaran kokatua. Arabarekin egiten du muga mendebaldean, Altsasurekin eta Goierrekin iparraldean, Olatzagutiarekin ekialdean eta Urbasa mendizerrarekin hegoaldean.

- **Biztanleak:** 380
- **Euskaldunak:** %26,04

Ahotsak.eus-eko datu orokorrak

- Hizlariak: **1**
- Zintak: **2**
- Pasarteak: **4**
- Transkribatutakoak: **4**

- Audioak: **4**
- Bideoak: **0**

Proiektuak

- Koldo Artola: Ziorditik Uztarrozeraino
- Solstizioen inguruko ospakizunak Nafarroako zenbait hizkeratan emanak

Hizlariak

Patxi Gonzalez de Mendigutxia Villar (1904)

Aita Ziordiakoa bertakoa zuen eta ama, berriz, Uribarri Ganboakoa (Arratzu-Ubarrundia).

Pasarteak gaika

Herri honetan landu eta transkribatu diren pasarteak, gaika antolatuta.

1. Ohiturak eta bizimodua

1.1. Eguberrietan eskean etxerik etxe

- **Hizlaria(k)**: Gonzalez de Mendigutxia Villar, Patxi
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo
- **Erref**: ZIO-001/001
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:02:40
- **Multimedia**: audioa online entzungai
- **Gaia(k)**:
Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Gabon kantak
- **Laburpena**: Eguberrietan gaztetxoak eskean ibiltzen ziren. Orduan abesten zuten kanta. Urteberri egunean, berriz, zaharrak ibiltzen omen ziren eskean.

Transkripzioa

- Pues solían andar pidiendo los... los chavales, euskaraz.
- Esan euskaraz; ibiltzen ziren?
- Bai, ta... kantatzen:

Agur, agur, jendien aurrian
Berri on bat dekau
Atenzio on bat iruki beza
Nok aritu nai badu.
Ai, ai, ai, Aman(d)ria
Urri-urri laldia
Nola dukazu nanugurrian
Zeles ta lurren Jabia

(Errepikapena)

Agur, agur, jendien aurrian
Berri on ba dekau

Atenzio on bat iruki beza
Nork aritu nai badu.
Ai, ai, ai, Aman(d)ria
Urri-urri lalria
Nola dukazu narrugorrian
Zeles tarruen Jabian

Ta gero, gero erderaz:

Esta noche, Nochebuena
Noche de poco dormir
La Virgen está de parto
Y a la noche ha de parir.
Ha de parir un niño
Blanco y rubio y colorado
Que ha de ser un pastorcito
Pa cuidar su ganao.
Y una limosnita
Por el amor de Dios.

Primero en vasco, y luego en castellano cantaban.

- Eta nondik joaten ziren haurrak?
- Emendi...
- Hemendik? herri guztitik edo?
- Bai... eskian!
- Eskean, nondik nora?
- Etxe guzitan! bai... batzuk intxorrak, sagarrak, ta... txakur txiki bat, txakur txikia... zea...
- Txanponak, dirua...
- Bai, ta ola!
- Etxe guztietan?
- Bai.
- Eta gero etxera, afaltzera?
- Ta gero, Urteberriyan? zarrak... eskatzen, eskiän, e(g)urra. Ta, fate zaken... "Amariab!" - "Zer da?" ta- "Egurtxu at!", o sea que... una leña quería alguno, una leña pal fuego; eso el día Año Viejo.
- Zaharrak, e? eskean...
- Zarrak, zarrak, bai...
- Etxetan, e? etxez etxe...
- Bai.
- Eta Urteberrian ez zen beste kanturik? eta Errege bezperan ere ez?
- Ez.

1.2. Donostiako estropadetan

- **Hizlaria(k)**: Gonzalez de Mendigutxia Villar, Patxi
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo
- **Erref**: ZIO-001/003
- **Iraupena**: 0:03:39. **Hasi**: 00:07:21. **Bukatu**: 00:11:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai
- **Gaia(k)**:
Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
Aisia » Kirola » Arrauna

- **Laburpena:** Donostiako estropadetan 1918 inguruan abesten ziren kanta. Bera Altzan zebilen lanean orduan eta estropada ikustera joan zen.

Transkripzioa

- Se solía cantar:

Lendabeziko Oriyo eta
Donosti(y)a bigarrena
Irugarrena... Gerari eta
Zarauztarra laugarrena
Gosbarrengua Pasai San Pedro
'Golondrina' seigarrena
Azkenerako Pasai San Juan
Ori da zazpigarrena

- Esan zazu berriz; y se cantaba? kantatzen zen?
- En San Sebastián, cuando estaba yo.
- Zer musikarekin?

Lendabeziko Oriyo eta
Donostiya bigarrena
Irugarrena (...) Getari eta
Zarauztarra laugarrena
Bosgarrengu(b)a Pasai San Pedro
'Golondrina' seigarrena
Azkenerako Pasai San Juan
Ori da zazpigarrena

- Kontxo! ze urtean hori, Patxi? ze urtean izango zen?
- Ori? mil nuevecientos dieciocho, o ola.
- Bai, e? ta zu egon zinen han?
- Bai.
- Ah, klaro, gazte-gazterik...
- Dieciocho o diecinueve [años] o ola, bai.
- Polita izango zen, e?
- Bai, zea... Donostiko... nola esaten da? el que manda las... traineras ¿cómo se llama?
- Patroia?
- Patroya? Kiriko!...

Dicen los oriotarras
Que tienen miedo a San Sebastián
Porque Kiriko a dicho
Que en Santa Clara los va a dejar
Niña si tu me quieres
Si tu me adoras
Hemos de comprar
Una lancha con remos
Los dos iremos a navegar

- Ondo! oso polita; orduan zu Altzan zeunden...
- Bai.
- Altzan, lanean ari zinen eta joan zinen estropadak ikustera (...); hori gertatu zen eta hori kantatzen zen, e?

- Zea... Donostian... (magnetofoiari begira:) ¿se coge eso ahora, se coge?
 - Sí, pero si quiere que no coja, lo quito...
 - Donostiyan, eun artan, Donostiko regatea, ba... ¿cómo se? treneriak, bat... ausi zaken tzea... remua, ta bota zaken... itsasoa, bea, ta gero, galdu in tzan, ta geo, esate zaken, tranpia ein deila!... Orduan oriotarrak, jobar! fuerteak zaken orduan! nola esaten zaken, tzea, patroya?... zarra, zaken, zarra!...
 - Bai? nere denboretan famatuak izan dira Sarasua eta...
 - Bai! balijia! balijia dok zea, buelta iteko, e? ta arrek, batzuk, ola, bueltaka; arrek, yeeh! izate(n) tzen.
 - Bai, zuzen, zuzen ateratzen zen, e?
 - Bai, bai...

1.3. Eguberrietako giroa Ziordian

- **Hizlaria(k)**: Gonzalez de Mendigutxia Villar, Patxi
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo
- **Erref**: ZIO-002/001
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:03:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai
- **Gaia(k)**:
 Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
 Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- **Laburpena**: Eguberrietako giroa Ziordian. Gabon-kanta.

Transkripzioa

-“Solían andar pidiendo los chavales, en las casas”.
 -Esan euskaraz, esan euskaraz. Ibiltzen ziren? Ibiltzen ziran, ez?
 -Bai. Eta, kantatzen:

Agur agur jendian aurrian,
 berri on bat dekau,
 atenzion bat iruki beza,
 nok aritu nahi badu.

Ai-ai-ai amandria!
 [Urri urri laldia],
 nola dukazun narru gorrian,
 zeleste-lurran jabia!

Agur agur jendien aurrian!
 Berri on ba dekau,
 Atenzion bat iruki beza,
 Nork aritu nahi badu.

Ai-ai-ai amandria!
 [Urri uri lalrria]
 Nola dukazu narru gorrian
 zelestarruan jabian!

Ta gero, gero erderaz:

“Esta noche, noche buena,

noche de poco dormir,
la Virgen está de parto,
y a la noche ha de parir.

Ha de parir un niño,
blanco y rubio y colorado,
que ha de ser un pastorcito,
pa cuidar su ganado.

Y una limosnita, por el amor de Dios!”

-Ongi da, ongi da.

-“Primero en vasco, y luego en castellano cantábamos”.

-Eta nundik juten zirean haurrak? Nundik juten ziran?

-Hemendi!

-Hemendik? Herri guztitik edo?

-Bai, eskian!

-Eskian. Nondik nora?

-Etxe guzitan!

-Etxe guzitan?

-Bai. Batzuk intxorrak, sagarrak, ta... txaku txiki bat... Txaku txikia zea...

-Txanponak, diruak.

-Bai.

-Ta etxe guzietan?

-Bai.

-Ta gero etxera afaltzera?

-Ta gero, urteberriyan, zaharrak, eskatzen, eskien, egurra! Ta faten zaken:
“Anria!”, “Zer da?” ta “Egurtxo bat! /egurtxuak!”. “O sea que, una leña
querían, una leña pal fuego. Eso el día Año Viejo.”

-A bai, e? Zaharrak e? Eskian e?

-Zaharrak, bai.

-Etxetan e? Etxes etxe. Eta urteberrian ez zen beste kanturik? Ta errege
bezperan ere ez? Ez, e?

-Ez.

2. Baserria

2.1. Zerri-hiltzearen inguruko azalpenak

- **Hizlaria(k)**: Gonzalez de Mendigutxia Villar, Patxi
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo
- **Erref**: ZIO-001/002
- **Iraupena**: 0:04:41. **Hasi**: 00:02:40. **Bukatu**: 00:07:21
- **Multimedia**: audioa online entzungai
- **Gaia(k)**:
Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- **Laburpena**: Zerri-hiltzearen inguruko azalpenak.

Transkripzioa

- Zuk egin duzu matatxerria?

- Nola?

- Matatxerria egin duzu zuk? txerria hil...

- Bai.

- Eta kontatuko duzu, euskaraz, nola egiten den hori?

- Atatzen da txerriya...

- Nondik?

- Ukuluti!

- Ukulutik...

- Ikuluti; geo... gizonak, ez!... txerria... matarilia, gantxo bat! sartzen du gantxua; ta geo? gantxua sartuezteko, gizonak arrapatzen diai ankatati ta... besoti, ta botatzen dei maiara, ta geo... materilia, ori? sartzen du kutxillua, ta gero andra bat...

- Nondik sartzen dio?

- Lepotik! ta geo? andria? bildu... tzea, odola, tzea... odolkiak iteko; ta geo? erre, txerria erre, zea...

- lleak edo biloa...

- Bai, bai, lastoakin-da ori. Geo, ur... beruaki(n), lemizi, teilaki(n), ta gero kutxilluakin kentzen da.

- Teilarekin zer egiten da?

- Tzea, kendu... dana, da geo? kutxilluakin? raspatu ondo, ta geo? kolgatu! geo tripak at(e)ra? lemizi... lepua, ba... puska bat, kendu emendik... nola esaten da ori?

- Zintzurria edo?

- Bai... paparakia, para-parakia; paparakia... kendu, ta gero ori, gaubian, danok... jaten da paparaki ori? ta... gibela, dana, familia gutzia... jan! geo kafia ta... kopak eta... fuego orduan!

- Eta gero, zer beste egiten da txerriaren haragiaz?

- Gero, urrengo egunian, partitu dana... tzea, urdaiya ta jamonak eta... gero, magrua, ura... txorizuak iteko, lukaika iteko, ta... gil-birikak, eta... aragia... txarrena, ori... iten da... zea, birikak! txorizua baido... txarro, txarro(g)o, ta geo? txorizuak eta... ein? da geo kolgatu, sekatzeko, sukaldian!... kia iten dok, iten dia, kia pixkat... sekatzeko, ori, ta... jamonak? pues, ta... jamonak, kolgatu! sukaldian ee, danak, ta... urdeiak ere bai. Ta geo, familia guziaz... -esaten da, presentia!- ematen dai... odolkia, ta geo... gibel pixkat, bildu zeakin: baria, o nola esaten da?

- Barearen ondoan, nola?

- Eztakit nola esaten da ori.

- Barearen ondoan?

- Barian onduan duka ori, zea, dana... zer da ori?... sebua bezela dok ori.

- Bilgorra edo? manteka edo?

- Manteketa bai, bai, manteketa... baia ori ez, ori dok zea bezela, orrekin bildu...

- Horrekin bildu...

- Gibel pixkat, geo... urdai pixkat, ta, familia guziaz, pixkat, probatzeko, danok; familiak eta... ami-, amiguak eta danak!

- Adiskideak eta...

- Aizkiriak, bai; akabo!

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com